

En støvel og en sko?

Samspillet mellom Statsforvalteren og fylkeskommunen i plansaker

Anne Øvrejorde Rødven
Avdelingsleder areal-
og samfunnsplanlegging (TFK)

Hans Kristian Rønningen
Leder planseksjonen (SF)

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

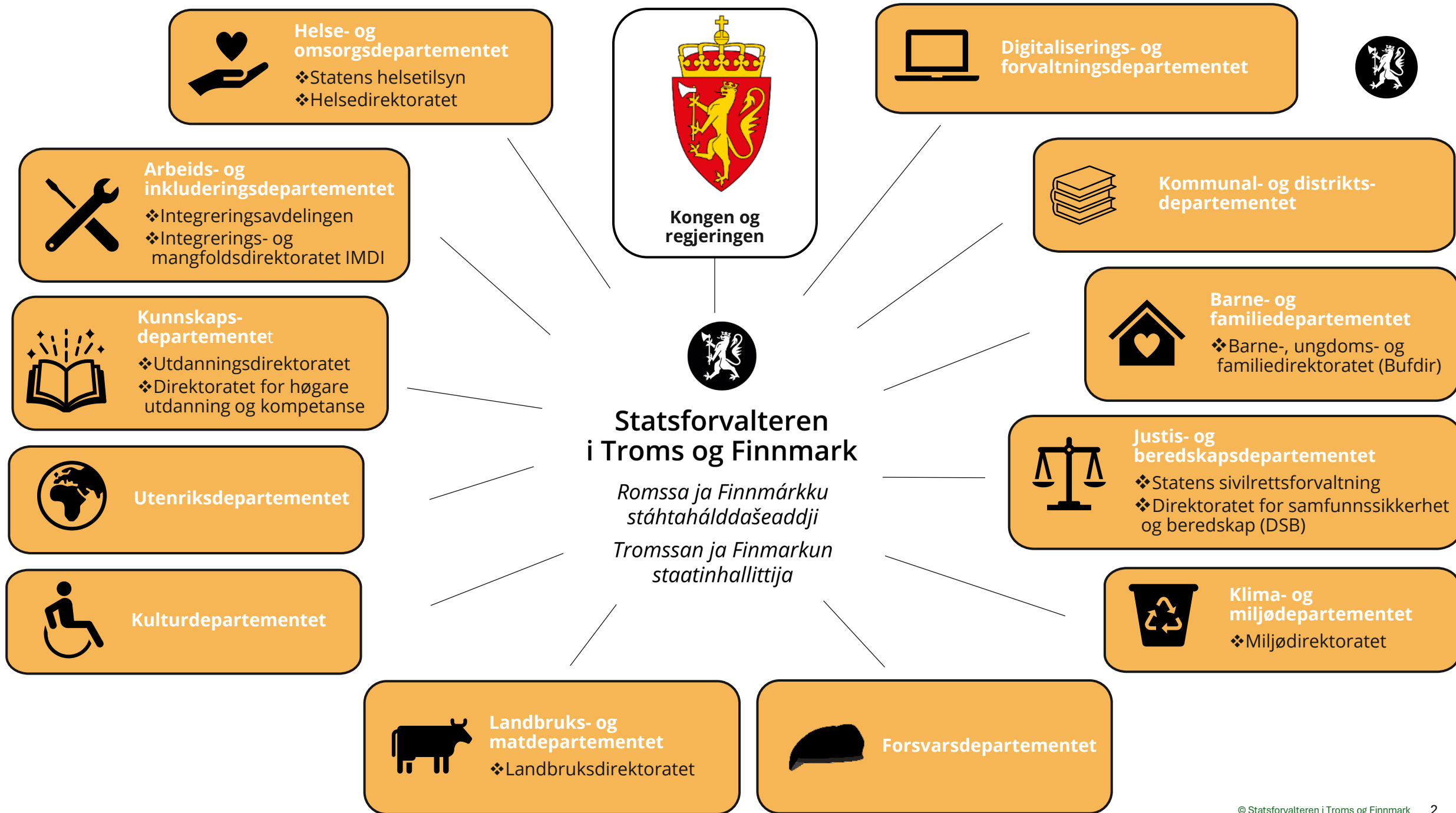
*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Troms fylkeskommune
Romssa fylkkasuohkan
Tromssan fylkinkomuuni

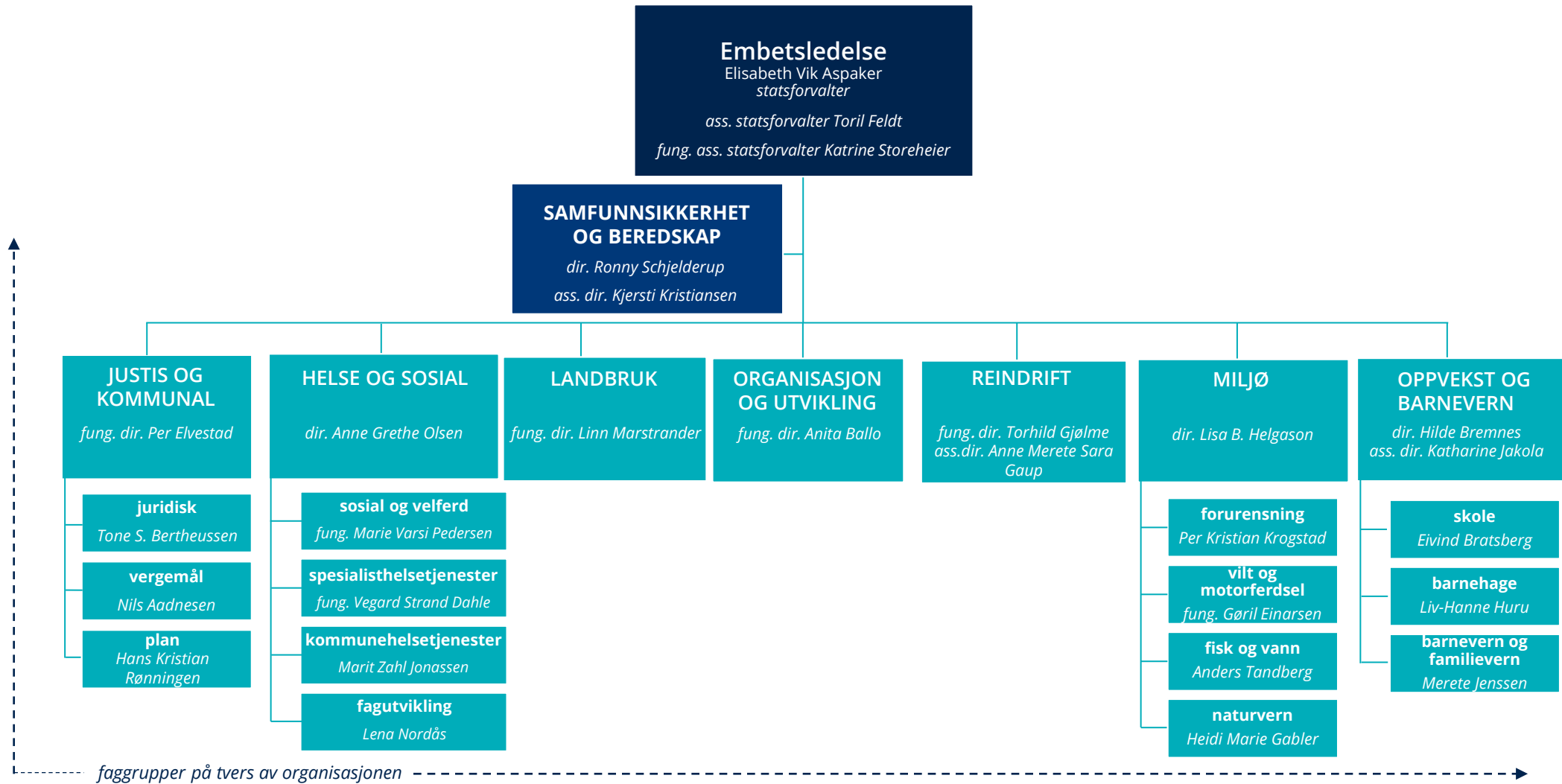
29.11.2024

En liten oversikt...

- mange oppgaver – en «forvaltningens landhandel»
- bidra til at kommunene lykkes med velferd og tjenester
- ivareta miljø, landbruk, reindrift
- for enkeltpersoner: Rettssikkerhet, vergemål og andre oppgaver
- en «midtbanespiller» mellom de nasjonale og lokale myndighetene

Statsforvalteren

iverksette | samordne | følge med | lytte

Samordning og samarbeid i planleggingen

- **Regional og kommunal planlegging er fylkeskommunenes og kommunenes viktigste styringsverktøy** for en bærekraftig samfunnsutvikling basert på lokalt folkestyre.
- **Regjeringen** mener det er viktig at det i samfunns- og arealplanleggingen **legges til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn** i hele landet.
- **De overordnede planene** skal peke ut retning for samfunnsutviklingen, bidra til at bærekraftsmålene nås, og samordne oppgaver og hensyn som er viktige for å få til dette.
- **Oppdaterte planer er nødvendig** for å ta tak i aktuelle utfordringer og for å sikre at nasjonale rammer og mål følges opp.
- **Planprosesser som er åpne** og involverende gir legitimitet til vedtatte planer.
- Det er samtidig viktig **at planene er realistiske** og legger til rette for effektiv ressursbruk i det offentlige og for private.
- **Dette krever en tett kobling mellom overordnet planlegging og økonomiplanlegging**

Hvorfor planlegge?

- **Sikre politisk styring** – Kommunestyre
- **Lovpålagtoppgave for å ivareta virksomheten og samfunnsutviklingen** i kommunen, bygger på systematisering av kunnskap.
- **Planlegging sikrer medvirkning og et fungerende lokaldemokrati**, alle får plass rundt bordet, når store komplekse problemstillinger skal løses
- **Bidra til nasjonal og regional utvikling**
- **Sikre rettsikkerheten og gi innbyggerne og næringsliv kunnskap om hva kommunen prioriterer.** Beslutninger gjennom åpne demokratiske prosesser og ikke en sak til sak styring
- **Sikre effektiv styring** og hindre unødig ressursbruk, dette letter saksbehandlingen (administrasjon er gitt et klart oppdrag)
- **Hva kan denne kommunen tilby** med tanke på – rekruttering – tilflytting – næringsetableringer osv. En transparent kommune.

Politisk styringsplattform

Nasjonale forventninger

Regional planstrategi

Kommunal planstrategi

Kommuneplan

Reguleringsplan

Kommuneplanens
samfunnsdel

Arealdelen
"Grovmasket"
Kommuneplankart

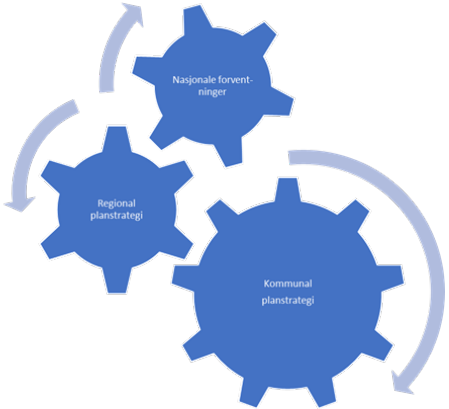
Område-
regulering

Kommunedelplaner

"Detaljert"
Kommunedelplan

Detalj-
regulering

Gjennomføring

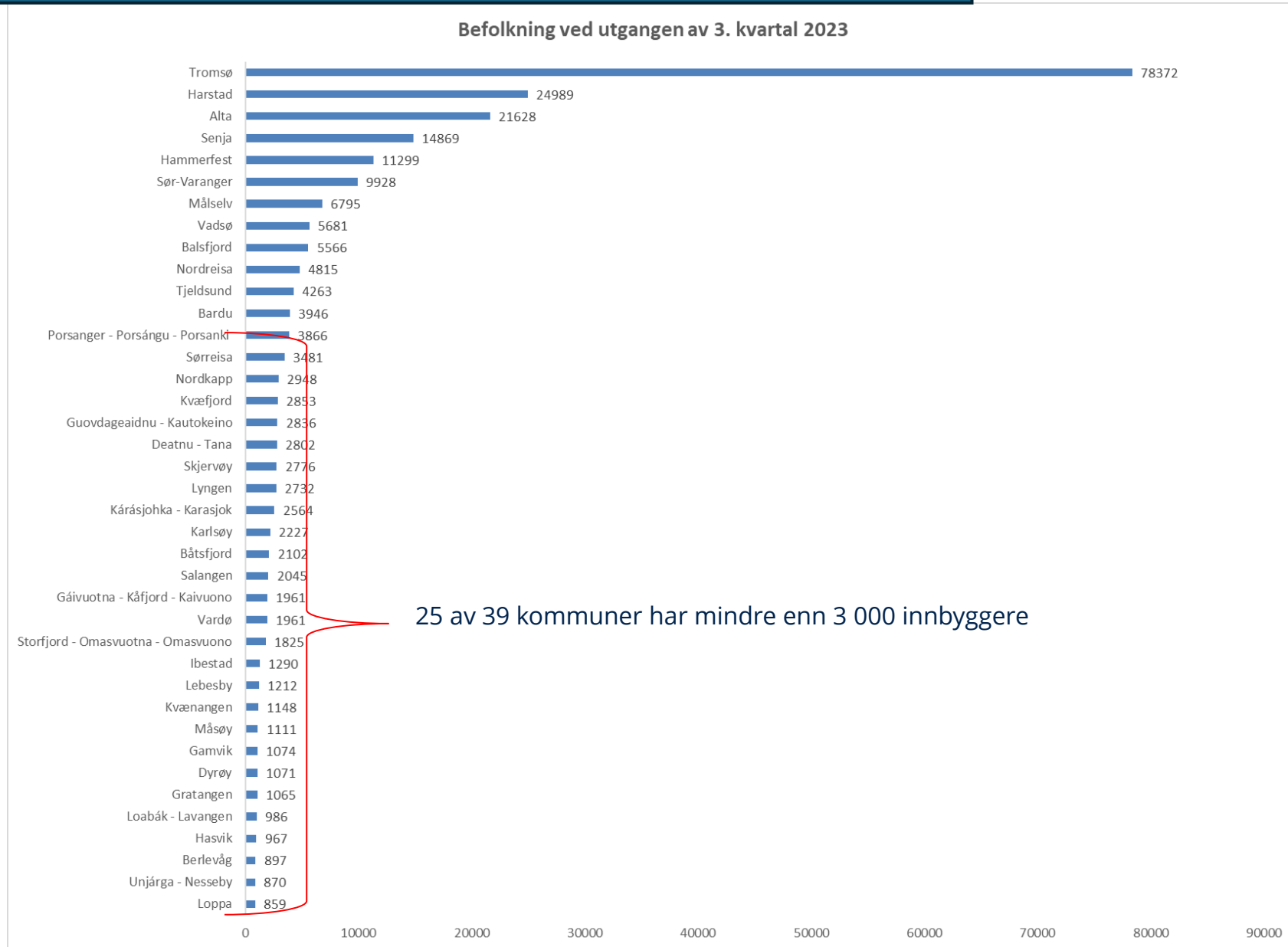

Innspill til Plan og arealinngrep i Troms og Finnmark og nordre Nordland

- Antall arealplaner reguleringsplaner - KPA, Område og detaljreguleringer
  - Ca. 340 pr.år ca. 60 i Finnmark
- Antall søknader om dispensasjon plan- og bygningsloven §19-2
  - Ca. 750-900 pr. år ca. 100 pluss, pluss i Finnmark
- Antall søknader etter energiloven, overføringslinjer, transformatorer, kommunikasjons master,
  - Ca. 60 pr.år Vi har nå inne 11 søknader til vindkraft og 4 overføringslinjer i Finnmark
- Antall nydyrking, landbruksveger
  - 70-80 pr. år flest i Troms, færre søknader fra Finnmark
- Mineralleting konsesjoner gitt av mineraldirektoratet 3-10 saker i året
  - Interessen er i Finnmark og Nord-Troms

En av våre utfordringer i våre to fylker

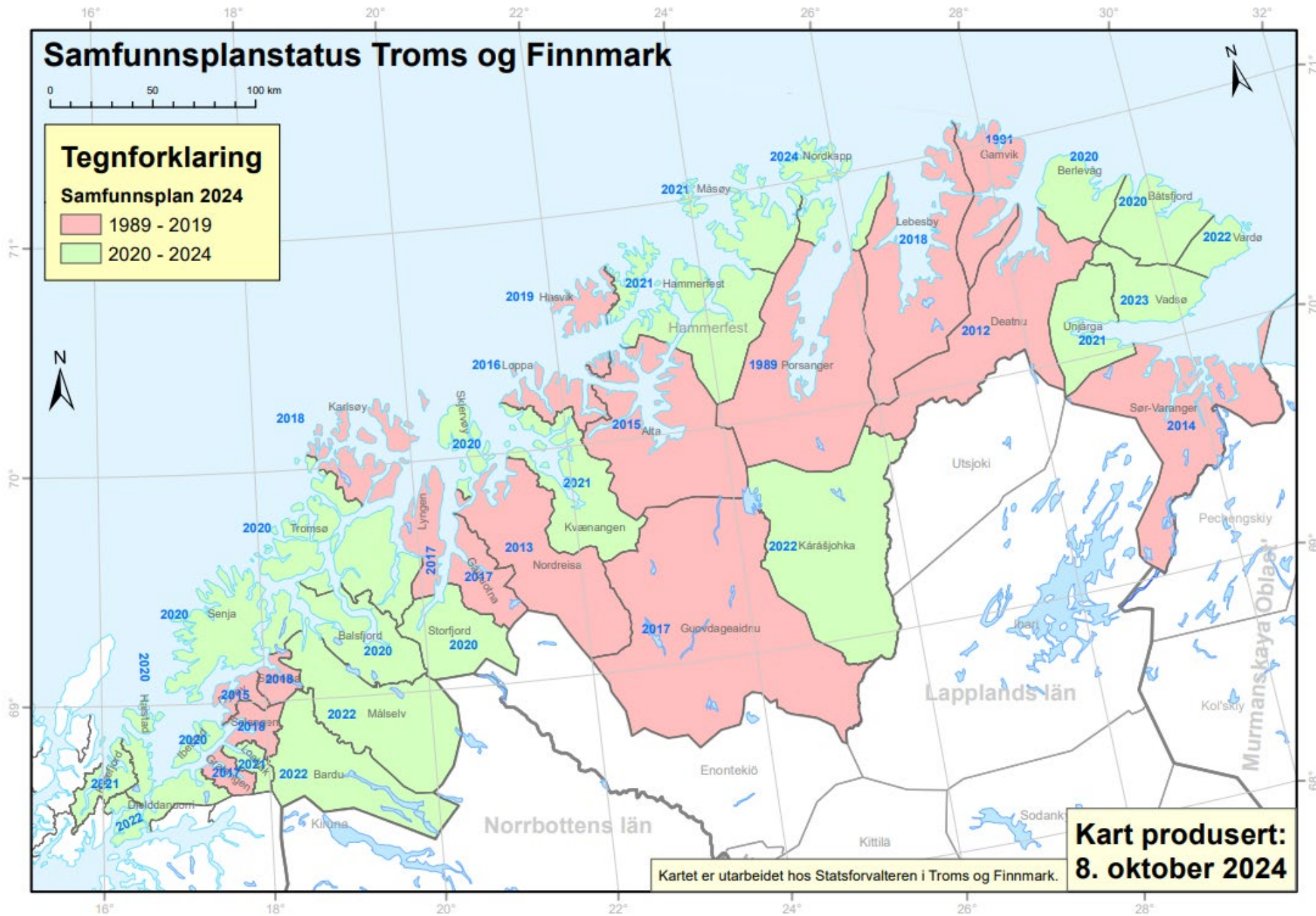
Samfunnsplanstatus Troms og Finnmark

0 50 100 km

Tegnforklaring

Samfunnsplan 2024

- 1989 - 2019
- 2020 - 2024

Kartet er utarbeidet hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

**Kart produsert:
8. oktober 2024**

Arealplanstatus Troms og Finnmark

0 50 100 km

Tegnforklaring

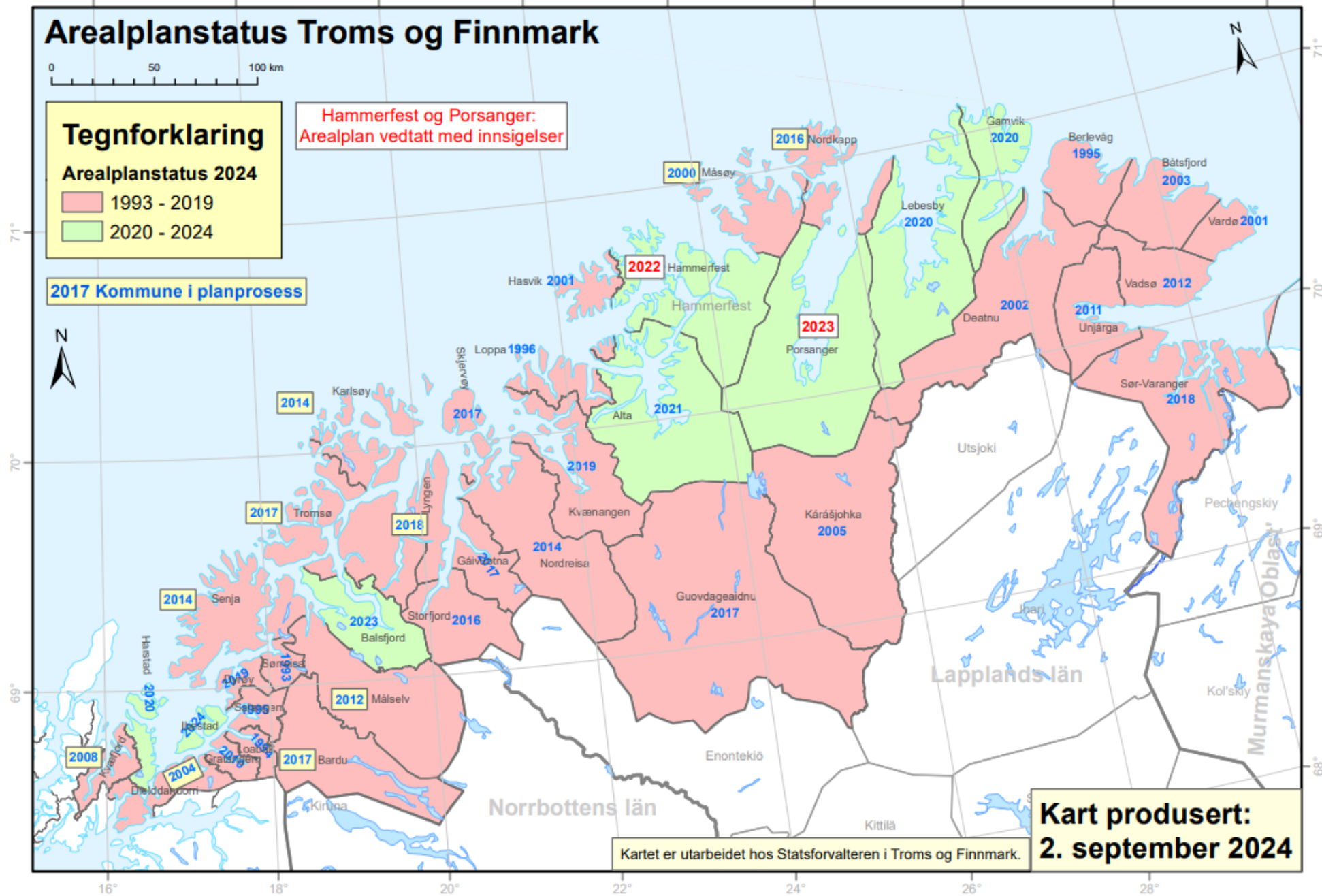
Arealplanstatus 2024

1993 - 2019

2020 - 2024

Hammerfest og Porsanger:
Arealplan vedtatt med innsigelser

2017 Kommune i planprosess

Kart produsert:
2. september 2024

Kartet er utarbeidet hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Kommunesamarbeid Troms og Finnmark – interkommunale plankontor

0 50 100 km

Tegnforklaring

Vedtatt samarbeid

I prosess

71°

70°

69°

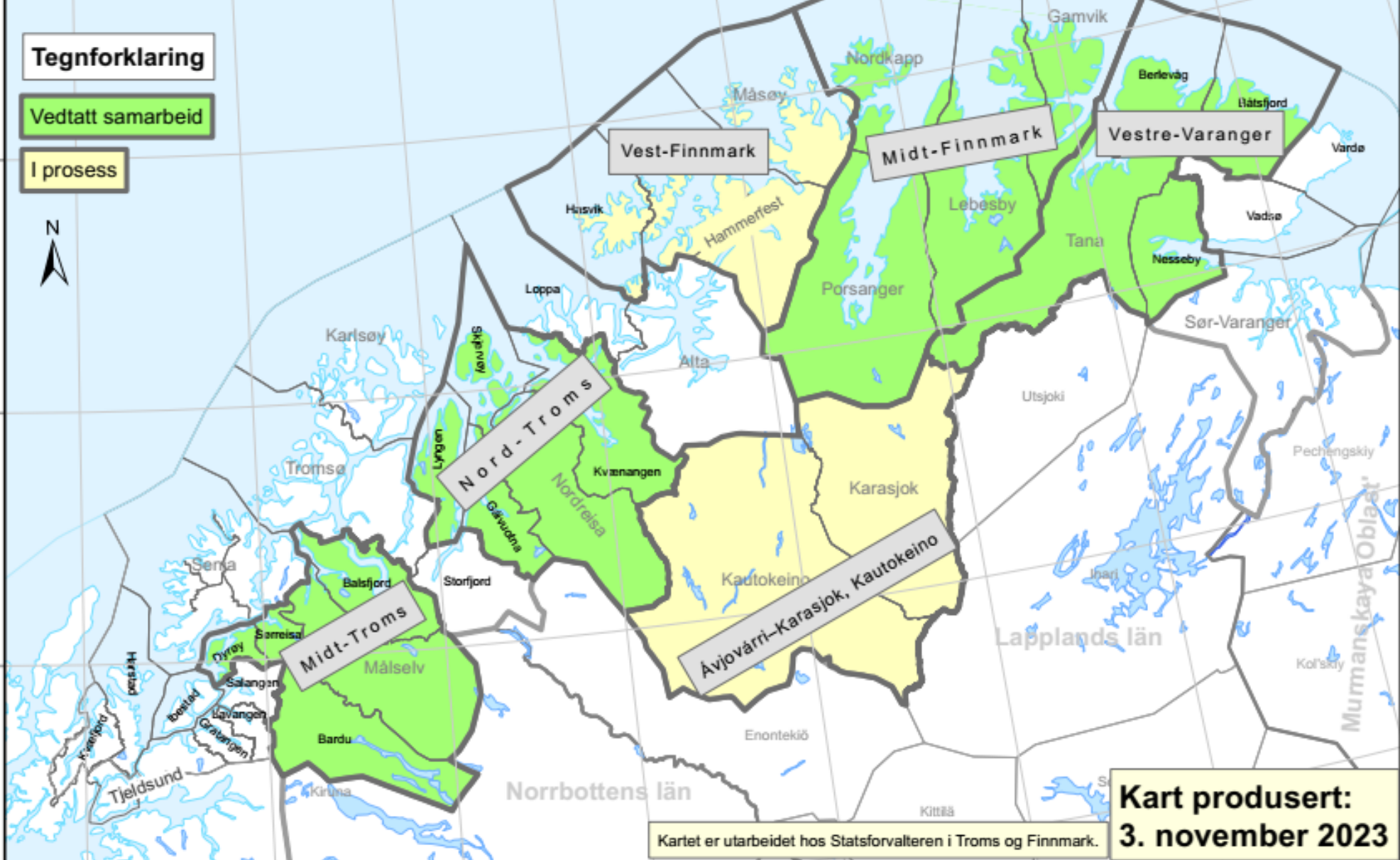
16° 18° 20° 22° 24° 26° 28°

71°

70°

69°

68°

Kart produsert:
3. november 2023

Kartet er utarbeidet hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Hva trengs for å styre din kommunen

Samfunnsplan

Kommunedelplan
Helse og sosial

Kommunedelplan
Barn og unge

Kommunedelplan
Næring – Reindrift,
Landbruk, +++++

Kommunedelplan
Samfunnssikkerhet og
beredskap

Kommunedelplan
???????

Kommuneplan

Arealplan

Kommunestyret skal vurdere om:

- kommuneplanen helt eller delvis skal revideres
- Kommunens plansystem bør endres eller forenkles

Samfunnsutviklingen som treffer en sko og en støvel

- **Reiseliv og turisme**
- **Kystsonoplanlegging og akvakultur**
- **Mineralleting og gruvedrift**
- **Energiutvikling og overføringslinjer**
  - **Fra fossilt til grønn og blå energi**

H-2/14 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven

- **Generell planlegging og oppdaterte planer – Regional plan for handel og service i Troms**
- **Demografi og geografi- tjenesteproduksjon i kommunene og fylkeskommunene**
- **Reindrift – Regional plan for Troms (ikke helt ferdig)**
- **Jordvern og kjerneområde landbruk – Regional jordvernplan for Troms**
- **Energi – Regional plan for vindkraft i Finnmark**

Vindkraftsaker i Finnmark 2024 - 2027

Berlevåg –

Båtsfjord –

Nesseby og Tana –

Lebesby –

Lebesby og Gamvik –

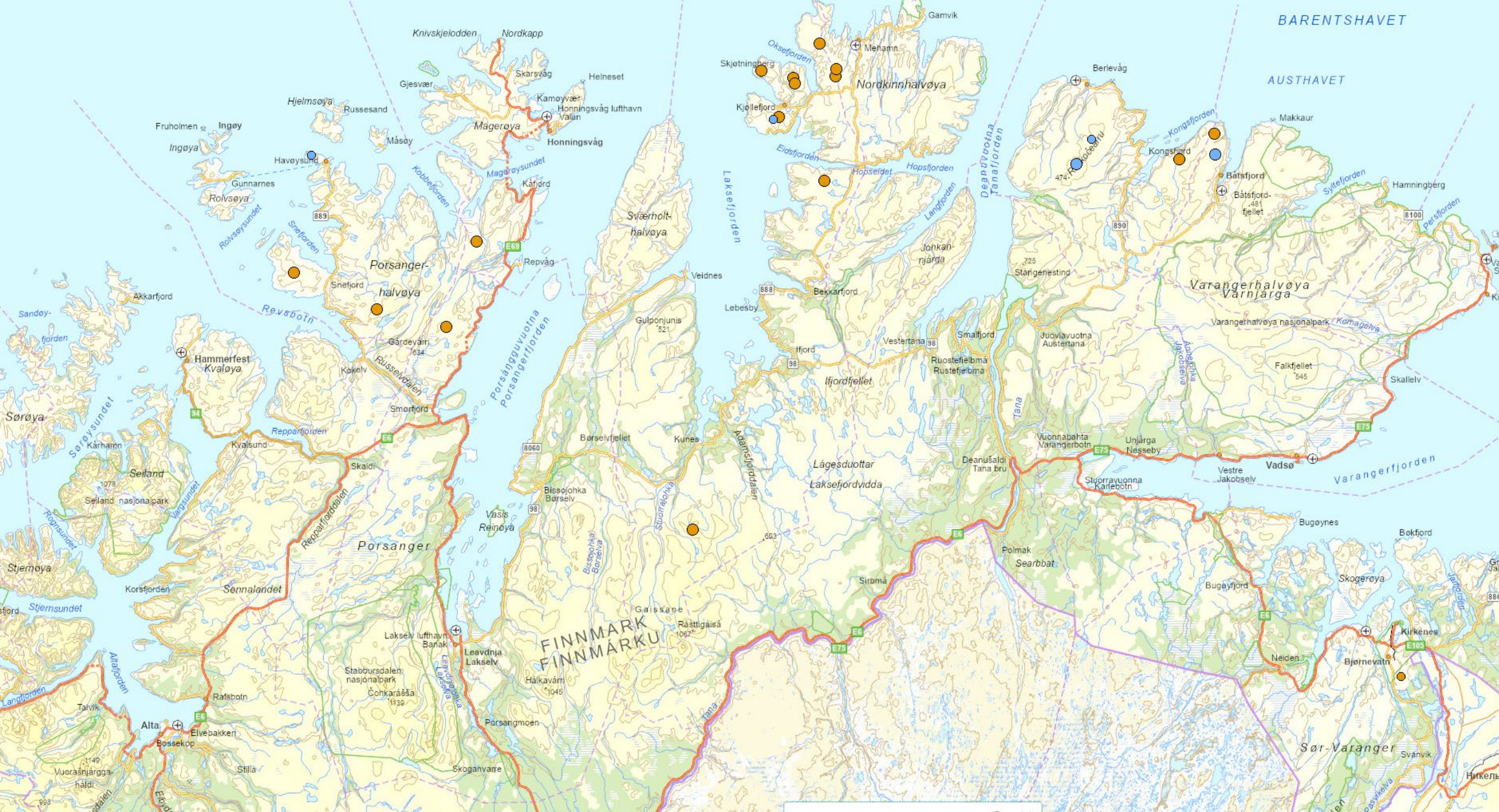
Nordkapp –

Porsanger -

Hammerfest –

Hammerfest 420 kV– Konsesjon gitt, høst 2024 Skaidi – Hyggevatn m/
transformatorer

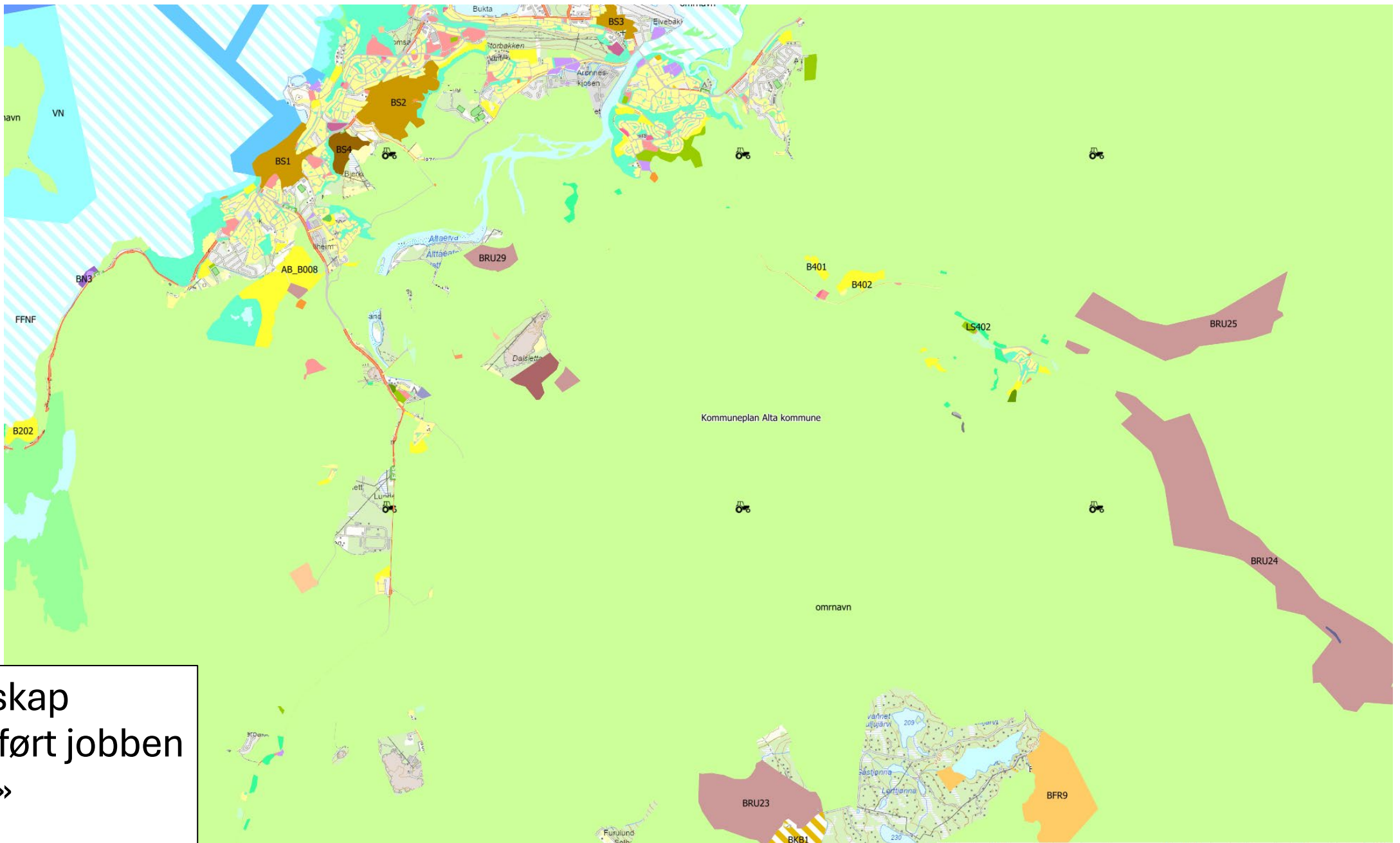

Planlegging i et bærekraft- og beredskapsperspektiv

- Samfunnssikkerhet og beredskap vektlegges i planleggingen. Risiko- og sårbarhetsanalyser bygger på oppdatert kunnskap og legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen
- Forsvarets arealbehov sikres når dette er nødvendig for å ivareta landets forsvarsevne og for å følge opp nasjonale forsvarsplaner
- Arealbruk planlegges slik at overvann og fare knyttet til flom, erosjon, skred, havnivåstigning, stormflo og annen naturfare håndteres forsvarlig
- Fylkeskommuner og kommuner bidrar til å styrke jordvernet og at arealforvaltningen bidrar til å nå målet om redusert omdisponering av matjord i tråd med ny jordvernstrategi fra 2023, og bidrar til at driften av jordbruksarealene kan opprettholdes
- **Ved revidering av kommuneplanens arealdel vurderes det om arealer som tidligere har vært avsatt til formål som innebærer omdisponering av dyrka jord, skal tilbakeføres til landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsformål**
- For å redusere omdisponeringen av dyrka jord, bør en jordvernstrategi vurderes utarbeidet som del av den overordnede regionale og kommunale planleggingen

Arealregnskap
TFK har utført jobben
«Planvask»

Regjeringen vil styrke forsvaret av Norge med 600 milliarder kroner de neste tolv årene

Sjøforsvaret blir den største satsingen i regjeringens nye langtidsplan og får minst fem nye fregatter.

Kommunene står overfor store utfordringer

1. Endret befolkningssammensetning og folkehelseutfordringer
2. Økende press på helse- og omsorgstjenester og velferdstjenester
3. Klimaendringer og det grønne skiftet
4. Bærekraftig forvaltning av arealer og naturressurser
5. Omstilling i næringslivet, nye kompetansebehov og livslang læring
6. Lokale sentrumsområder tappes for handel og aktivitet
7. En anstrengt kommuneøkonomi

Hvor i «gangen» finner vi våre sko og støvler?

- Statsforvalteren har en avtale med Finnmark Fylkeskommune
  - Felles plankontorer
  - Målsetting om felles virkemiddelbruk
  - Felles Teamsmøter med de største kommunene i Finnmark
- Statsforvalteren har ikke en tilsvarende avtale med Troms Fylkeskommune
  - SF har støttet felles plankontor
  - SF har støttet Beredskapsplanlegging til fjellskred Nordnes i Lyngenbassenget
  - Byvekstavtale i Tromsø – felles møter med SvV, TFK(Samferdsel), Tromsø, SF; i samordningsgruppe, AKG(administrativ koordinering), Styringsgruppe

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

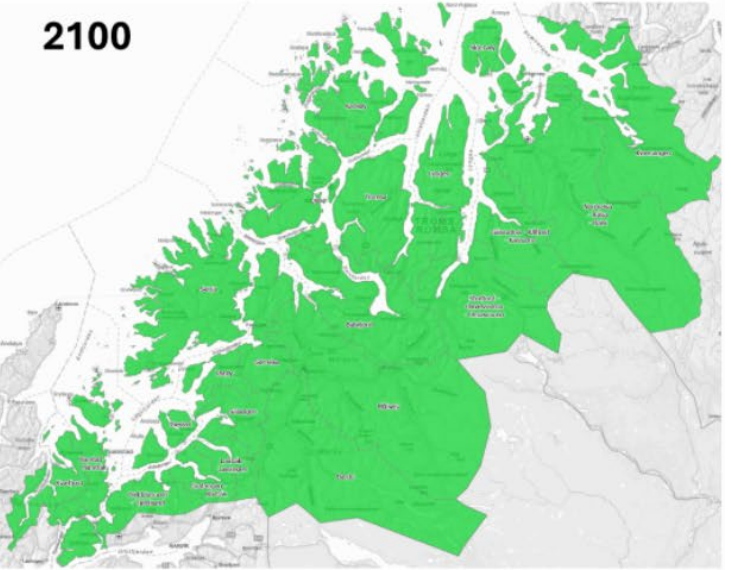
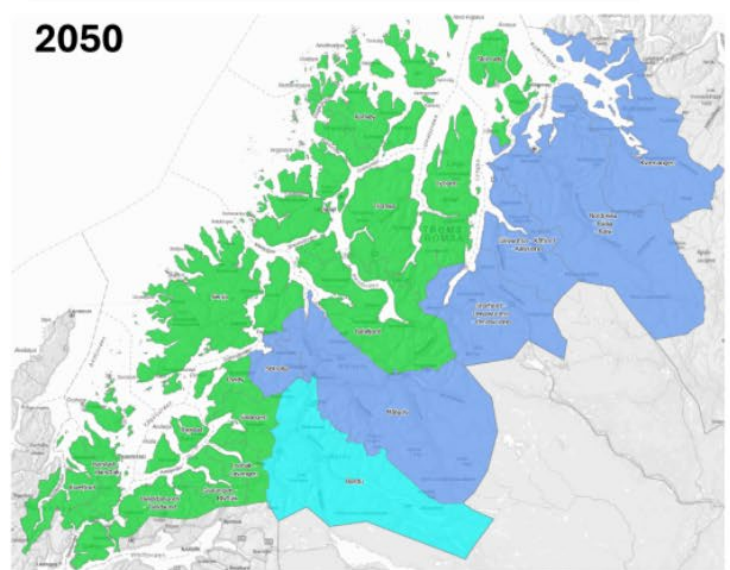
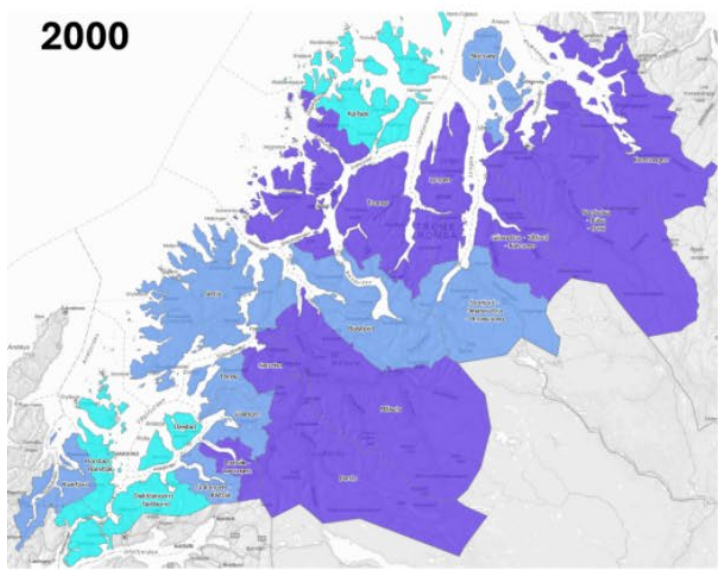
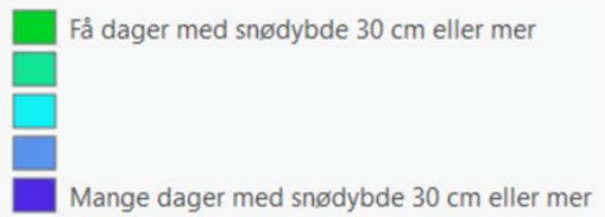
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

For Troms og Finnmark vil klimaendringene særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; endringer i flomforhold og flomstørrelser; jordskred og flomskred, samt havnivåstigning og stormflo.

- Norsk klimaservicesenter, 2022

Antall dager med snødybde 30 cm eller mer reduseres dramatisk frem mot 2100 (i henhold til RCP 8.5).

Plan- og bygningsloven § 3-1

Oppgaver og hensyn i planlegging:

- a) sette mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommuner og regioner, avklare samfunnsmessige behov og oppgaver, og angi hvordan oppgavene kan løses
- b) sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer
- c) sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv
- d) legge til rette for verdiskaping, næringsutvikling og tilstrekkelig boligbygging
- e) legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet
- f) fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet
- g) ta klimahensyn gjennom reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til forventede klimaendringer, herunder gjennom løsninger for energiforsyning, areal og transport
- h) fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.
- i) legge til rette for helhetlig forvaltning av vannets kretsløp, med nødvendig infrastruktur.

Planleggingen skal bygge på økonomiske og andre ressursmessige forutsetninger for gjennomføring og ikke være mer omfattende enn nødvendig.

Informasjonsskred i planfaget

 DEBATT

Informasjonsskred i planfaget

Maria Wirkola
Daglig leder i MWA AS
Tidligere plansjef i
Hammerfest kommune

– Jeg kan ikke lenger ramse opp alle dokumentene som nasjonale myndigheter forventer at jeg skal følge. Jeg har ikke rukket å lese dem alle, for å ikke snakke om å implementere dem i planarbeidet. Planarbeid gikk fra å være morsomt til å være frustrerende, sier arealplanlegger.

Publisert 26.03.2021

[Link til artikkel](#)

Rollefordeling - veiledningsrollen

- § 3-2 fjerde ledd lyder; Statsforvalteren skal påse at kommunene oppfyller plikten til planlegging etter loven. Regional planmyndighet skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver.
- § 3-4 tredje ledd lyder; Regional planmyndighet skal sørge for å ha tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse for utarbeiding og behandling av planer og planfaglig veiledningsvirksomhet etter loven.

«Veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver»

- **Veiledning** er å gi kommunen som planmyndighet kunnskap og grunnlag for refleksjon til å utvikle egne løsninger.
- **Bistand (planfaglig bistand)** går lenger enn veiledning, praktisk støtte til å gjøre planoppgaven.

Samhandling og saksbehandling i plansaker (jfr også H-2/14) vil omfatte

- **Planfaglige råd** – anbefalinger om prosess, medvirkning, hvordan planvirkemidler kan brukes, krav til dokumentasjon, hvor det kan finnes informasjon om hensyn og interesser og hvordan de kan ivaretas, og mulige grep for å utvikle løsninger i en plansak.
- **Merknader** - hensyn og interesser som ut fra regionale interesser eller nasjonale interesser og sektorlov bør ivaretas på en bedre måte i en plansak.
- **Innsigelse** -konflikt med vesentlige regionale eller nasjonale interesser(arealplaner).

Regionalt planforum

- Formell arena for samhandling mellom regionale myndigheter og kommunene knyttet til konkrete planprosesser og saker.
- Samhandlingsarena der det gis planfaglige råd, merknader eller klargjør om det er konflikt med regionale eller nasjonale interesser og hvordan disse interessene kan ivaretas.
- Proaktiv ifht oppfordring til innmelding av aktuelle saker
- Prioritert deltakelse

Samsnakking og diskusjoner

Samfunnsplanlegging

- felles webinarer og veiledning – felles ståsted ifht forenkling og prioriteringer
- Spisse høringsuttalelser

Arealplanlegging

- Dialog og samhandling mellom saksbehandlere, «hvor legges lista»
- Møter med kommunene underveis i prosessen i fellesskap
  - unngå «motstrid» i veiledning
  - felles læring/felles mål
- Oppfordrer til planforum, henviser til arealregnskap osv..

Konferanser / webinarer

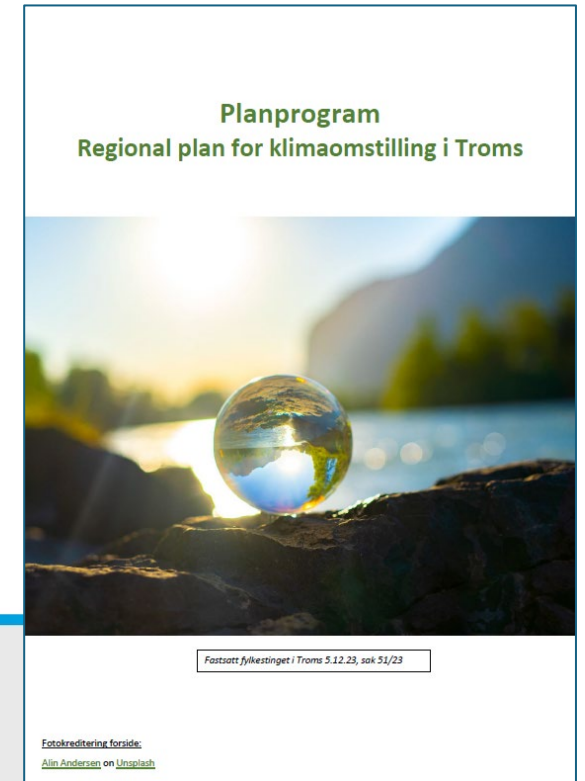
- Plan- og byggesakskonferansen
- Reguleringsplankonferansen / Stedsutviklingskonferansen

Regionalt planarbeid

Ved utarbeiding av regional plan skal regional planmyndighet samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner.

Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak.

Dialogmøter

- Enkel og systematisert dialog med de største kommunene (bykommunene) i fylket
- Teamsmøter – maks en time
- Fremover; utvides til alle

«Saksliste» meldes
inn en uke før

kort tidsrom (maks
en time)

Få deltakere; ledernivå
+ fagkompetanse etter
behov

jevnlig (kvartalsvis)
- Møteplan

«Hva rører seg»

En fast prat om
«hvordan det går»

Fylkeskommunene og SFTF

[Troms fylkeskommune](#)

[Finnmark fylkeskommune](#)

[Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#)